

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ “НЕОФИТ РИЛСКИ”
БЛАГОЕВГРАД

ПРАВНО-ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

2700 Благоевград, тел/факс: +395/73/886617, e-mail: admin@law.swu.bg

Дисциплина:

Археология на Средновековна България

Конспект:

1. История на проучванията. Състояние и проблеми.
2. Прабългарската и славянската материална култура на териториите на съвременните Украйна, Румъния и България през VII-IX в.
3. Проблеми на селищната система в средновековната българска държава.
4. Архитектура. Строителни материали и инструменти, строителни техники, конструкции. Гражданска, официална, обществена и частна архитектура. Видове паметници.
5. Манастирите – центрове на културна и стопанска дейност.
6. Предмети, свързани с религията и вярванията.
7. Предмети на бита. Метални, костени, стъклени и керамични.
8. Въръжение: нападателно и защитно.
9. Некрополи и погребални практики (VIII – XIV в.).
10. Изобразително изкуство. Характер, теми и сюжети. Влияние на византийското изкуство.

Задължителна литература:

1. Бешевлиев, В. Първобългарите. Бит и култура. С., 1981 (преиздадена през 2008).
2. Ваклинов, Ст. Формиране на старобългарската култура. С, 1977.
3. Георгиева, М. Църковната архитектура в Югозападна България (IX – XVII век). България: Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“, 2024.
4. Димитров, Д. Прабългарите по Северното и Западното Черноморие. Варна, 1987.
5. Димова, В. Църквите в България през XIII-XIV век. С., 2008.
6. Дончева-Петкова, Л. Българска битова керамика през ранното средновековие (втората половина на VI-X в). С, 1977.
7. Дончева-Петкова, Л. Средновековни кръстове-енколпиони от България (IX-XIV в.). С., 2011.
8. Йотов, В. Въръжението и снаряжението от българското средновековие (VII-XI век). Варна. 2004.
9. Курта, Фл. Създаването на славяните: История и археология на Долнодунавския регион ок. 500 – 700 г. С., 2009.
10. Лишев, С. Българският средновековен град. С., 1970.
11. Мавродинов, Н. Старобългарско изкуство. Т. I-II, С., 1959, 1966.
12. Мавродинова, Л. Стенната живопис в България до края на XIV век. С., 1995.
13. Миятев, К. Архитектурата в средновековна България. С., 1965.
14. Миятев, К. Преславската керамика. С., 1965.

15. Овчаров, Д. Византийски и български градове и крепости V-X век. С., 1982.

Допълнителна литература:

1. Аладжов, Ж. За появата и развитието на градоустройствената схема на старобългарските градски центрове. В: Труды V конгреса МУСА. 1987.
2. Аладжов, Ж. Предстоличен Преслав. В: Приноси към Българска археология I. 1992
3. Ангелов, Д. Някои проблеми на прехода от античността към средновековието в Югоизточна Европа VI-IX в. В: ИБИД. 173-176. 1974.
4. Ангелова, Ст. За производството на строителна керамика в Североизточна България през ранното средновековие. В: Археология. 3. 1971.
5. Антонова, В. Шумен и шуменската крепост. Шумен, 1995.
6. Архитектурата на Първата и Втората българска държава. С., 1975.
7. Атанасов, Г. Християнският Дуросторум-Дръстър. С., 2007.
8. Бояджиев, Ст.; Чанева-Дечевска, Н. и Захариева, Л. Изследвания върху архитектурата на българското средновековие. С., 1982.
9. Български средновековни градове и крепости. Т. I.: Градове и крепости по р. Дунав и Черно море. Варна, 1981.
10. Българско средновековие. Сборник в чест на 70-годишнината на проф. Ив. Дуйчев. С., 1980.
11. Бъчваров, И. Янтренски некрополи. 1991.
12. Ваклинов, Ст. и Ваклинова, М. Съкровището от Над сент Миклош. С., 1983.
13. Василев, Р. Проучванията на славянските археологически паметници от Северна България от края на VI до края на X в. В: Археология. 3. 1979.
14. Василева, Д. Дворцовият комплекс във Велики Преслав. В: ИБИД, XXXVII, 1985.
15. Василева, Д. Укрепеният дворец в Плиска (реконструкция). В: ИБИД, XXXIX, 1987.
16. Вернер, Й. Погребалната находка от Малая Перешчепина и Кубрат – хан на българите. С., 1988.
17. Витлянов, Ст. Ковашки инструменти и съоръжения през средновековието в България. В: Археология, 3, 1981.
18. Витлянов, Ст. Старобългарското въоръжение. По археологически данни от Плиска, Мадара и Велики Преслав. С. 1996.
19. Витлянов, Ст. Стопанският облик на столичните манастири. В: Сб. Плиска-Преслав. 7. 1995
20. Въжарова Ж. Славянски и славянобългарски селища в българските земи VI-XI в. С., 1965.
21. Въжарова Ж. Славяни и прабългари. По данни на некрополите от VI-XI в. От територията на България. С., 1976.
22. Въжарова, Ж. Славяни и прабългари по данни на некрополите от VI - XI в. от територията на България. С., 1976.
23. Въжарова, Ж. Средновековното селище при с. Гарван, Силистренски окръг VI-XI в. С., 1986.
24. Вълков, В. Водоснабдяването на средновековните български градове и крепости (VII-XIV в.). В: Археология. 1. 1977.
25. Гатев, П. Накити от погребения от XI-XII век. В: Археология. 1. 1977.
26. Георгиев, П. Манастирската църква при с. Равна, Провадийско. В: ИНМВ. XXI, 1985.

ОКС Бакалавър: История и археология	Дата на отпечатване: 2026 г.	39.3.10.3-53	Страница 2 от 4
-------------------------------------	------------------------------	--------------	-----------------

27. Георгиев, П. и Витлянов, Ст. Архиепископията-манастир в Плиска, С. 2001.
28. Грабар, А. Избрани съчинения. Т. I. С., 1982 и Т. II. С. 1983.
29. Джингов, Г. За производството на стъкло в средновековна България. В: Археология, 4, 1960.
30. Джурова, А. 1000 години българска ръкописна книга. Орнамент и миниатюра. С., 1981.
31. Димитров, П. Страфитокерамиката и керамичната традиция в България. В: България 1300. Институции и държавна традиция. Т. II. С., 1982.
32. Димова, В. Ранносредновековната крепост до с. Цар Асен, Силистренско (крепостни съоръжения, жилищна и църковна архитектура). В: Сб. Добруджа. X. 1993.
33. Дончева-Петкова, Л. Знаци върху археологически паметници в средновековна България. С., 1980.
34. Дончева-Петкова, Л. Митологични изображения от българското средновековие. С., 1996.
35. Дончева, Л.; Нинов Л. и Парушев, В. Одърци. Селище от Първото българско царство. Т. I и II. С., 1999 и 2005.
36. Дончева, Ст. Медалиони от средновековна България. В. Търново. 2007.
37. Калиакра, Сборник. Т. I. С., 1990.
38. Костова, Р. Манастирът в Тузлалъка, Преслав. Нов поглед. В: Археология, 2, 2002.
39. Мавродинова, Л. Земенската църква. С., 1980.
40. Марков, Н. За персонажите, представени върху кани №№ 2 и 7 от съкровището от Надсентмиклош. В: ИНИМ. Т. XX. С. 2009.
41. Марков, Н. За едно недоразумение в два от нашите музеи. В: Нумизматика, сфрагистика и епиграфика. 8. С., 2012.
42. Минаева, Окс. Мадарският конник. С. 1990.
43. 52. 54. Нешева, В. Мелник. Богозиданият град. С., 2009.
44. Овчаров, Д. Български средновековни рисунки-графити. С., 1982.
45. Петрунова, Б. Богатствата на Калиакра. Открития, находки, хипотези. Варна, 2012.
46. Плетнъов, В. и Русев, Ив. История на Варна. Средновековие и Възраждане (VII в. –1878 г.). Варна. 2012.
47. Плиска-Преслав, Сборник. София. Томове I (1979); II (1981); III (1981); IV (1985); Шумен: V (1992); VI (1993); VII (1995); VIII (2000); IX (2003); X (2005).
48. Прашков, Л. Хрельовата кула. История, архитектура, живопис. С., 1973.
49. Преслав, Сборник. София. Т. I (1968); II (1976); III (1983); IV (1993); V (1993); VI (2005)
50. Приноси към българската археология, Сборник. София. Т. I 992); Т. II (1993); Т. III-IV (2006); Т. V (2009); Т. VI (2009)
51. Проблеми на прабългарската история и култура. Шумен, Т. I (1989); Т. II (1991); Т. III (1997); Т. IV-1 (2007).
52. Рашев, Р. Старобългарски укрепления на Долния Дунав. Варна, 1980.
53. Рашев, Р. Прабългарите през V-VII в. В.Търново, 2004
54. Рашев, Р., Димитров, Я. Плиска. 100 години археологически разкопки. Шумен, 1999.
55. Сборник в памет на проф. Ст. Ваклинов. Велико Търново 1994.
56. Сборник в памет на проф. Ст. Ваклинов. С., 1984.
57. Средновековният български град. БИД, Научни конференции 2. С., 1980.
58. Средновековният замък в българските земи през XII-XIV в. Сопот, 1987.

59. Средновековният Червен. Т. I. С., 1985.
60. Средновековно Търново. Археологически проучвания. Юбилеен сборник. В. Търново, 2004.
61. Станчева, М. Археологическо проучване на средновековния Средец XI-XIV в. Резултати и проблеми. В: Сердика-Средец-София. С., 1976.
62. Станчева, М. София от древността до нови времена. С., 1999.
63. Тангра. Сборник в чест на 70-годишнината на акад. Васил Гюзелев. С., 2006.
64. Тотев, К. Златни пръстени-печати от времето на Второто българско царство 1185-1396. В. Търново. 2010.
65. Тотев, Т. Манастирът в “Тузлалъка” – център на рисувана керамика в Преслав през IX-X век. Разкопки и проучвания. С., 1982.
66. Тотев, Т. Преславската керамична икона. С., 1989.
67. Тотев, Т. Старобългарските манастири в светлината на археологическите разкопки и проучвания. В: Старобългарска литература. 22. 1990.
68. Тотев, Т. Дворцовият манастир в Преслав. Шумен, 1998.
69. Харбова, М. Укрепеният българските средновековен град. С., 1978.
70. Християнската култура в средновековна България. Сборник доклади от Национална научна конференция, посветена на 1100 години от смъртта на св. княз Борис-Михаил. В. Търново. 2008.
71. Царевград Търнов, сборник. Т. I-V, 1973-1993.
72. Чангова, Й. Средновековното селище над тракийския град Севтополис XI-XIV в. С., 1972.
73. Чанева-Дечевска, Н. Църкви и манастири от Велики Преслав. С., 1980.
74. Чанева-Дечевска, Н. Църковната архитектура на Първата българска държава. С., 1984.
75. Barnea, I. și Stefanescu, St. Din istoria Dobrogei. Vol. III. Bucuresti. 1971.
76. Georgieva, M. Church Architecture in Southwestern Bulgaria in the Late 9th – Early 11th Century (Based on Archaeological Data). Vol. 13 (2023), 347 – 379 , STUDIA CERANEA 2023: 347 – 379.
77. EURIKA. In honorem Ludmilae Donchevae-Petkovaе. С., 2009.
78. Fiedler, U. Studien zu Graeberfeldern des 6. bis 9. Jahrh. An den unteren Donau. Teil 1, 2. Bonn. 1992.
79. Karasura. I, II, 2001-2005.
80. LAUREA. In honorem Margaritae Vaklinova. Кн. I и II. С., 2009.
81. Studia protobulgarica et medievalia europensia. Сборник в чест на проф. В. Бешевлиев. С., 2003.
82. Totev, K. Thessalonican eulogia found in Bulgaria (Lead Ampules, Enkolpia and Icons from the 12th -15th centuries). В. Търново. 2011.

Изготвил: доц. д-р *Мирослава Георгиева*

ОКС Бакалавър: История и археология	Дата на отпечатване: 2026 г.	39.3.10.3-53	Страница 4 от 4
-------------------------------------	------------------------------	--------------	-----------------